

օրիորդաց մտածմունքը ազնուացնելու. զանոնք ամենատեսակ առաքինի ու հայրենասեր բաղձանքներով վառելու, ու անոնց սրտին մէջ ազնիւ ու համեստ զգացմունք ազդելու միակ յարմար եւ ազդու միջոցն է :

Վերջապէս, երբոր մտածենք քե այս կարգ ազնուական սիրոյ սուրբ երգերը բառական ըլլալով վիպասանական պարսաւելի ու վնասակար մոլութեան (չլսեմ տոփանաց) երգերը հեռացնելու. ու անոնց անմեղութիւնը, պարկեշտութիւնն ու փափուկ համբար անարատ պանելու միակ հզօր ու օկտակար միջոցն է : Եւ յիշատի քե որ մեր խղճին ձայնին լսենք ու արդարասիրութեամբ դատենք՝ գերապատիւ Խորեն վարդապետին այս գործքերուն որչափ մեծ ու հրշափ անգին ըլլալը կրկին կրողում իմաստնոց սրտշմանը . վասն զի անոնց *դասուիք՝ անդին « մեմք խմաստուն ենք, մեմք մեծ ենք, մեմք ամեն բան գիտենք... »* բողոքներու դատողութիւնն շատ արդար, ճիշտ ու հաստատ է. զոր օրինակ.

Le motif seul fait le mérite des actions des hommes, et le désintéressement y met la perfection. (LA BRUYÈRE.)

L'impérissable souvenir d'une bonne action répand sur toute notre vie un parfum de bonheur. (LACROIX.)

La véritable élévation est une disposition sublime de l'âme; son effet est d'inspirer au cœur de nobles sentiments.

(FÉNÉLON.)

La générosité est la plus belle et la plus aimable des qualités dont l'âme humaine puisse être ornée. (LACRETELLE AÎNÉ.)

Il faut un goût bien délicat pour être vraiment bienfaisant; mais ce goût est rare. (MALESHÈRBES.)

La véritable gloire est une grande réputation fondée sur les services qu'on a rendus à sa patrie. (CICÉRON.)

Ուստի ազգերնուս իրօք փառք ու պարծանք եղած Դպրոցնէդ իրենց անգուսպ գաւակները ետ առնող եւ անոնց կուսակից շահասեր շողոքորները մէկ ըլլալով մեզի հարցունեն քե, « Ինչո՞ւ համար մեր կրթեալ ու բարի գաւակները ձեր այսչափ գոված անձերնուդ քով բան չսովբելով տոգոնութեամբ ետ գալ ուզեցին ու մենք ալ պարտաւորեցանք զանոնք ետ բերելու » : Մեր ասոնց պատասխանը այս է. Գուք բնաւ չէք հմանիր այն ազգասեր, առաքինի ու բարեսեր հայրերուն, որ Դպրոցին օգուտը եւ Ուսուցչաց ազգասեր խնամակալութեան յարգը ճանչնալով, գաւակին խրկուած օրէն մինչեւ ցայսօր բողոքած են, մինչեւ վերջն ալ սկիտի բողոքն գոնութեամբ : Գուք ձեր անգուսպ գաւակները խրկած ժամանակնիդ, արդեն ձեր անխոհեմ ու պարսաւելի օրինակներովը անոնց բարքը եղծուած էր : Գուք անանկ հայրեր էք, որ բնաւ սովորած չէք Սոդոմոնի սա խօսքերը . « Ճանաչել գիմաստութիւն եւ զխրատ, « իմանալ զբանս հանճարոյ, իմիտ առնուլ զարդարութիւն ճշդ մարիտ եւ ուղղել զիրաւունս : Սկիզբն իմաստութեան երկիւղ » Տեսուն, հանճար բարի որ առնեն զնա » : Գուք անանկ հայրեր էք, որ ձեր գաւակները չվշտացնելու համար իրենց բոսած չէք սա խօսքերը . « Լուր որդեակ խրատու հօր քո, եւ միմեծեր զօրէն մօր քո, զի պսակ բնկալցի զլուս քո, եւ մանեակ ոսկի » խաբարնոցի քում : Լուր որդեակ եւ բնկալ զբանս իմ եւ բազ « մասցին ամբ կենաց քոց : Որդեակ մի նախանձիր ընդ շարս » եւ ցանկանայցես կալ ընդ նոսա . զի ստութիւն խորնի սիրտ « նոցա, եւ ցաւախօսին շրբունք նոցա : Իմաստուն լեր որդեակ « զի ուրախ լիցի սիրտ քո, եւ դարձն իբեկ զբանս նախատա « նաց » : Այս տեսակ հարկաւոր խրատները իր գաւակներուն չտուող հայրերու համար բոսած է . « Զիմաստութիւն եւ բզ « խրատ ամբարիշտք անգոսնեն : Ամենայն այլ երեսի անձին « խրում արդար . բայց ուղղէ զսիրտս Տէր : Պիղծ է արդարոյ « այլ անօրէն, եւ սկիզբէ անօրինի ուղիղ ճանապարհ : Մի խնա-

« լեր խրատել զտղայ, զի երէ հարկանես զնա գաւազանաւ » « ոչ մնաւի . դու հարկանես զնա գաւազանաւ . բայց զանձն « նորա փրկես իմանութեան : Որ գիմաստութիւն եւ զխրատ ա « նարզէ » քշուառական է . եւ ընդունայն է յոյս նոցա եւ վա « տակ նոցա անօգուտ, եւ անսկիտան գործք նոցա » :

Գուք անանկ հայրեր էք որ ձեր գաւակները Հայկազեան Վարժարան եղած ժամանակնին իրենց դասարանաց, կերակուրի եւ դպրոցական ուրիշ պէտքերու համար եղած ծախքերը անգամ չվճարեցիք Զեզ նման խորբարարոյ եւ անխրատ հայրերու համար առաքինի եւ զգօն անձինք, որ Աստուծմէ կվախնան եւ իմարդկանէ կամբնան երկու վճռով ձեր ճիշտ նկարագիրը յայտնեք են :

La véritable gloire est comme le vrai mérite : celle qui s'ignore est ordinairement la plus grande et la plus solide. (M. VARÉRY.)

Ne verse pas les bienfaits sur les méchants; c'est semer sur les vagues de la mer. (PHOCYLÈDE.)

Գերապատիւ եւ Ազգասեր Սուրբ Հարցոյ հարազատաց անկեղծ սիրոյ յարգանքս նուիրելով .

Մնամ միշտ անձնանուէր բարեկամ

Ն. Մ. ԶՕՐԱՅԵԱՆ.

Տ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Մ. ՅԱՎՈՎԲԵԱՆ. Ազգասեր վարժապետ է ի Պորոշան, ուր մեծ գովութեամբ իւր պաշտօնը կկատարէ : Հետեւեալ ազնիւ տողերը իւր ուս մեզ գրած մէկ նամակէն կառնուիք :

Ազգասեր Հայր, գերապատիւ Տեսուն Խորենայ զանմահական քերրուածոց գովեստից պսակս հիւսել մի միայն Խորենեան Քերրոջաց քաջայարմար եւ զեղապատշաճ զոյ գիտեմ : Ուստի եւ զայլոց տկարագունից ոմանց լիաբերան եւ մեծաձայն եւս գովեստսն իբրու մօայլ համարիմ առ լուսով իմաստից քաջի Քերրոյին, համահանգեալ գտեալ նոցա անվարժ նկարչի որ զլիւցազանց պատկերս նկարագրեցի :

Շատ է ինձ ծանուցանել իդիտութիւն այսչափ, երէ որք միանգամ զեր իբրու ծայրիւ մատին եւեր զճաշակ առեալ են զգրաւոր լեզուին եւ զգեղեցիկ հանճարոյ բանաստեղծութեան՝ այնուհետեւ վառեալք բորբոքեալք խեղ անգուգական քերրւածոյս է զի այլ յայլմէ լինին յերազեն կամ զՄայրն Հայաստան առ օտիւք խնդրել որոնել, եւ է զի բղձավառ լինին զեր գոսկերսն իմոց նորին հանգուցանել :

Իսկ ըստ իս առանձինն եղուկ համարիմ անձին զի զուրկ գտանիմ իգեղեցիկ արուեստէ երաժշտութեանն, եւ ոչ միայն եւս այլ եւ ամենեքեան որք իբրեւ զիսն ենաստանօր Հայկազունք. քանզի եւ առ իզանձուկ սրտիս յազեցուցանելու առ Դերմանացի ոմն դաշնականար զնացի հնչեցուցանել զԱննուկան եւ զԱղօթսն վասն Հայրենաց, յորոց մինչեւ իխօր սրտիս ներգործեալ կրկնեցի եւ երեքիկնեցի եւ եւս զմայլմամբ եւ եռանդեամբ, *Տէր, կեցցէ զՏէր Խորեն*. ընդ որում ու Ազգասեր Հարք, կեցցիք երջանիկ, կեցցիք չորեքին երկայնաւորքք եւ անսրտում, յառաւել բարգաւաճանս Ազգիս, որում զօնիք անձնանուէր :

Գերապատուութեանց Զերոց

Ամենախոնարհ Ծառայ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Մ. ՅԱՎՈՎԲԵԱՆ.